καὶ δὲν τὸ κατώρθωναν μὲ ἄλλο τρόπο. Αὐτοὶ εἶχαν στὰ χέρια τους τὴ Δημοσιογραφία, κ' ἐπειδὴ συφέρει πάντα νὰ μὴ φωνάζῃ ὁ Τύπος καὶ αὐτὸ τὸ ἤξερε πολὺ καλὰ ἡ αὐλικὴ κλίκα, ὅταν κανεὶς τὸ παραξύλωνε τόνε φώναζε ἡ διεύθυση καὶ τοῦ ζητοῦσε ἔργο του γιὰ τὸ Βασιλικό. Αὐτὸ ἐννοεῖται δὲν ἔγινε σὲ μεγάλο βαθμό, γιατὶ μόλις τώρα τελευταῖα βάλθηκε ἡ φάμπρικα σ' ἐνέργεια. Ἄρχισε ὅμως νὰ γίνεται κι αὐτὸ φτάνει.

Μὲ τέτοιον τρόπο παρακολούθησε καὶ ἡ κριτικὴ (αὐτὴ δὰ ποὺ ὑπάρχει) τὴ δουλειὰ τοῦ Βασιλικοῦ. Ἄλλοτε πολεμικὴ μὲ ὑστεροβουλία, ἄλλοτε λιβανιστικὴ μὲ ὑστεροβουλία, ἄλλοτε μιχτὴ μὲ ὑστεροβουλία καὶ ποτὲ μὲ εἰλικρίνεια. Ἂν ἀκούστηκαν μερικὰ λόγια ἀληθινά, μοναχὰ καὶ ἀποκλειστικὰ στὸ φύλλο τοῦτο, αὐτὰ πνίχτηκαν ἀπὸ τὴ γύρω συφεροντολογικὴ θολούρα τῶν Ξενόπουλων (συμπάθειες καὶ ἀντιπάθειες) καὶ τῶν Κουρούπηδων (τσέπη).

Καὶ ποιὸς εἶναι ὁ ἀπολογισμὸς τοῦ Βασιλικοῦ σὲ ἔργα ἑλληνικὰ πρωτότυπα ; 1) «Ἀρτεμισία» τοῦ Ἀμπελᾶ. 2) «Δουκισσα τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Ραγκαβῆ. 3) «Βελισσάριος» τοῦ Δημητρακόπουλου. 4) «Ἀριάδνη» τοῦ Νικολάρα, καὶ 5) «Θεοδώρα» τοῦ Τσοκόπουλου. Ὅλες τραγῳδίες, ἀκόμα τραγῳδία καὶ τὸ συμπέρασμα.

Ξένα ἔργα, τὰ περισσότερα γαλλικὰ δραματάκια, τὰ λιγώτερα γερμανικὲς ἄνοστες κωμωδίες καὶ ὅλα τῆς παλιᾶς σχολῆς ποὺ μόνο τὴν ψυχὴ τοῦ κ. Βλάχου μποροῦν νὰ τραβήξουν Ἡ Ρούσσικη φιλολογία ποὺ εἶναι τὰ τελευταῖα χρόνια γιομάτη δύναμη, καὶ ἡ Νορβηγικὴ ποὺ εἶναι γιομάτη ὀμορφιά, δὲν πάτησαν τὸ κατώφλι τοῦ Βασιλικοῦ. Ξεχνοῦμε ὅμως πὼς οἱ φιλολογίες αὐτὲς εἶναι «ἤκιστα» ἀριστοκρατικές.

*

Τὸ θέατρο δὲν εἶναι χωρισμένο ἀπὸ τὴν καθολικὴ κατάσταση μιᾶς κοινωνίας Καὶ ἡ σημερινὴ κοινωνία τέτοια ποὺ δείχτηκε στὴν πολιτική, στὴν ἐκπαίδευση, στὴ φιλολογία, ἔπρεπε νὰ δειχτῇ καὶ στὸ θέατρο. Σάπια ἰδανικά, σάπιο θέατρο θὰ ζητήσουν. Ἀναμορφωτικὰ ἰδανικά, ἀναμορφωτικὸ θέατρο. Ἐμεῖς ἀκόμα βρισκόμαστε στὰ πρῶτα. Ἄραγες θ' ἀργήσῃ ἡ μέρα ποὺ θὰ ἀποχτήσουμε τὰ δεύτερα, καὶ θὰ ζητήσουμε τότες καὶ τὸ κατάλληλο θέατρο ; Ὡς τόσο ἂ γίνῃ αὐτὸ κάποτες, τὸ χτίριο τοῦ δρόμου τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου, δὲ θὰ παρουσιαστῇ πιὰ σὰ Βασιλικό. Ἀ δεχτοῦμε πὼς μιὰ μέρα ὅλα τὰ βασιλικὰ πράματα εἶναι προορισμένα νὰ θυσιαστοῦνε πάνου στὶς νέες λευτερῶτες ἰδέες τῶν ξυπνημένων λαῶν, μπορεῖ νὰ ποῦμε πὼς τὸ Βασιλικὸ θέατρο ξετέλειωσε πολὺ καλὰ καὶ πολὺ νωρὶς τὸν προορισμό του.

Ο ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ

προς καὶ φώναξε πῶς «Ἂν ἡ Αὐτοκρατόρισσα ἔκαμε τὴν εἰρήνη της, αὐτὸς ὅμως δὲν ὑπόγραψε ἀκόμα τὴ δική του». Καὶ κατέβηκε στὸ Μωριᾶ, κ' ἔπιασε τὰ παράλια τῆς Λακωνίας μὲ τὸν Ἀντροῦτζο (1792).

Πρώτη φορὰ ποὺ ξεστόμισε Ἕλληνας ἀρχηγὸς τέτοια τολμηρὴ φράση, τέτοιον κεραυνό. Αὐτὸς εἶτανε ὁ μεγαλήτερος ἡρωϊσμὸς τοῦ Κατζώνη, κι ὁ πιὸ δοξασμένος. Ἐπειδὴ εἶτανε ἠθικὸς ἡρωϊσμός. Ἐπειδὴ βασιζότανε στὴν ἰδέα ἴσα ἴσα ποὺ πασκίζουμε νὰ ἀποδείξουμε μ' αὐτὰ τὰ σημειώματα, τὴν ἰδέα τῆς ἐθνικῆς πρωτοβουλίας, τοῦ ἀνεξάρτητου χαραχτήρα ποὺ ἀψηφάει τοῦ ξένου τὰ λόγια ὅτα νοιώθῃ τὸ δικό του τὸ συφέρο καὶ τὸ δικό του τὸ χρέος. Μὲ μιά του λέξη δίδαξε ὁ Κατζώνης τὸν ἀληθινὸ τὸν πατριωτισμό, ποὺ τοῦ κάκου ζητοῦσανε νὰ ζαπλώσουνε μὲ κολλυβογράμματα οἱ δασκάλοι. Ἂν τὸ καταφέρνανε οἱ δασκάλοι νὰ μπολιάσουνε τὸ Ἔθνος μὲ τὸν ὀρρὸ τοῦ ἠθικοῦ ἡρωϊσμοῦ ἀπὸ τὰ βιβλία τους, θὰ εἶχε τότες ὁ Κατζώνης μυριάδες ἕτοιμους νὰ τὸν ἀκολουθήσουνε. Ἔμεινε ὅμως μοναχός του, καθὼς τυχαίνει σὲ πολλοὺς μεγάλους ἀνθρώπους ποὺ βλέπουνε ἴδιοι τους τὴν ἀλήθεια, μὰ τριγυρίζουνται ἀπὸ τυφλοὺς βοηθούς.

Τονὲ χτύπησε κ' ἐδῶ ὁ Τούρκικος ὁ στόλος, καὶ μὲ τὴν παρακίνηση τοῦ Τζανέτου Γρηγοράκη, τοῦ Ἡγεμόνα τῆς Μάνης, καταπείστηκε ὁ Λάμπρος νὰ τραβηχτῇ στὴν Ἰθάκη, κι ἀπ' ἐκεῖ νὰ ξαναγυρίσῃ στὴ Ρουσία. Ἀπεθανε στὰ βορεινά του λημέρια δυὸ χρόνια κατόπι (1794).

Χεροτερα ἔπαθε ὁ Ἀντροῦτζος μὲ τοὺς Κλέφτες του. Ἐπειδὴ πολεμῶντας αὐτὸς νὰ περάσῃ στὴ Ρούμελη, κι ἀπ' ἐκεῖ στὰ Ἐφτάνησα, κατεβήκε ἀπὸ τοὺς Βενετούς, στάλθηκε στὴν Πόλη ἁλυσοδεμένος, κι ἀπέθανε στὴ φυλακὴ ἀπὸ τὰ βάσανα.

Ἔρχεται κ' ἐδῶ ὁ ἱστορικός μας νὰ μᾶς παρηγορήσῃ τάχα λέγοντας πῶς οἱ ἀγῶνες ἐκεῖνοι δὲν πήγανε τοῦ κάκου, ἐπειδὴ ἡ νέα ἡ Συθήκη τοῦ Γιασιοῦ δυνάμωνε τοὺς ὅρους τῆς παλιᾶς Συθήκης γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Μ' ὅλο τὸ συμπάθειο ὅμως τὰ πετοῦμε ἀπὸ τὸ παράθυρο ὅλ'αὐτὰ τὰ μικρολογήματα, καὶ ξαναερχόμαστε στὸ ἕνα καὶ μονάχο καλὸ ποὺ βγῆκε ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες τοῦ Λάμπρου Κατζώνη, δηλαδὴ στ' ἀληθινὸ πατριωτικὸ ψυχόρμητο ποὺ μᾶς ἔδειξε, καὶ ποὺ σταθηκε παράδειγμα γιὰ παρόμοιους κατοπινοὺς ἡρωϊσμούς.

(ἀκολουθεῖ)

ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ

"Ο ΝΟΥΜΑΣ"

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα δρ. 8.— Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δρ. 7
Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς ἐπαρχίες δεχόμαστε καὶ τρίμηνες (2 δρ. τὴν τριμηνία) συντρομές.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητὴς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομή του.

10 λεφτὰ τὸ φύλλο λεφτὰ 10

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιόσκια (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Εθν. Τράπεζα Ὑπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τραμ. Ὁμόνοια (Ἀκαδημία), Βουλή, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηροδόρομου (Ὁμόνοια), στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἑστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου (ἀντίκρυ στὴ Βουλή).

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

«Πατέρα» καὶ «πάτερ». — Ἀμεταρρύθμιστη «Μεταρρύθμιση». — Ὁ δικαστὴς καὶ ἡ καθαρεύουσα. — Ἕνα ἄρθρο τοῦ Π. Βασιλικοῦ.

ΟΤΑ συστήθηκε ἡ ἐπιτροπὴ γιὰ τὰ διδαχτικὰ βιβλία διαμαρτυρηθήκαμε ὅσο μπορούσαμε γιὰ τὰ πρόσωπα ποὺ χωθήκανε μέσα σ' αὐτή, κ' εἴπαμε πὼς ὁ καινούριος νόμος ὅσο εὐεργετικὸς κι ἂν εἶναι γιὰ τὴν ἐκπαίδευση, θὰ σκοντάψει στὴν κακὴ ἐφαρμογή.

Μᾶς πληροφορεῖ τώρα ἡ «Ἀκρόπολη» πὼς ἡ κυρὰ ἐπιτροπὴ ἀπόρριψε κάποιο ἀναγνωσματάρι γιατὶ εἶχε μέσα «Πατέρα μου» ἀντὶ «Πάτερ μου», μ' ὅλες τὶς διαμαρτυρίες μερικῶν ἀπὸ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς, ποὺ δὲν ἔχουν μάτια τσιμπλιασμένα ἀπὸ τὴν ἀρχαιομανία.

Μὰ ἐτὶ τέλους τί περίμενε ἡ «Ἀκρόπολη» ; Καινούριες καὶ σωστὲς ἰδέες ἀπὸ δασκάλικα μαλάκια, ποὺ τὰ διάλεξε ἡ πλειονοψηφία τῆς φιλολογικῆς σκολῆς, ποὖχει διευθυντὴ τὸ Μιστριώτη ; Καὶ δὲν ἔνοιωσε ἀκόμα ὅτι ὅσο στὴν ἐπίσημη ἀντιπροσωπεία τοῦ Ἔθνους στὴ Βουλὴ βρίζεται ἀδιάντροπα ἡ ζωντανή μας γλώσσα, θὰ βρίζεται καὶ στὶς διάφορες ἐπιτροπές, τὶς ἐπίσημες κι αὐτὲς ἀντιπροσωπεῖες τῆς καθολικῆς στενοκεφαλιᾶς μας ;

Ἔχει τὸ κουράγιο ἡ «Ἀκρόπολη» νὰ σηκώσει ψηλὰ τὴ σημαία μας ἀλοφάνερα καὶ νὰ ξετινάξει τὴ γούνα τοῦ κάθε προγονοκάπηλου, ἀγκαλιάζοντας τὴ δημοτική μας ;

Δὲν τόχει ; Τότε ἂς μὴν τῆς φαίνονται παράξενα αὐτά, κι ἂς πάψει νὰ παραπονιέται.

*

ΚΑΙ τρίτη φυμερίδα σοσιαλιστικὴ στὸ Βόλο «ἡ Μεταρρύθμιση». Τί εἴμαστε μωρέ ! ἐμεῖς οἱ Ρωμιοί. Ἕνας νὰ κάμει ἕνα πράμα καὶ χίλιοι θὰ φιχτοῦνε νὰ τὸν ἀνταγωνιστοῦνε. Καὶ πῶς ; Μ' ὅλα τὰ ταπεινὰ μέσα. Ἔτσι στὸ πρῶτο της φύλλο ἡ «Μεταρρύθμιση» σφεντονίζει μιὰ συκοφαντικὴ διαμαρτύρηση, γιὰ τὸν Πρόεδρο τοῦ «Πανεργατικοῦ» καὶ διευθυντὴ τοῦ «Ἐργάτη», ποὺ ἀνάμεσα στ' ἄλλα τονὲ λέει καὶ «σύμμαχο τῆς ἀξέστου δημοῦδους».

Δὲν ξέρουμε τί μεταρρύθμιση θὰ φέρει ἡ «Μεταρρύθμιση» στὴν κοινωνία τοῦ Βόλου, μὰ ἀπ' αὐτὸ καταλαβαίνει, κανεὶς πόσο ἀγαπάει τὸ λαὸ καὶ τοὺς ἐργάτες, καὶ πόσο ψηλὰ θὰ βαστήξει τὴ σημαία τῶν συφερόντων τους, ὅταν τοὺς βρίζει πρῶτα πρῶτα τὴ μιλιά.

«Οἱ ἐργάται, λέει, δὲν ἐζήτησαν τοιαύτην γλῶσσαν». Μὰ ἴσα ἴσα αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη τιμὴ τοῦ «Ἐργάτη» ποὺ τοὺς δίνει τὴ γλώσσα τους χωρὶς νὰ τὴ ζητήσουν, ποὺ τοὺς ἀνοίγει τὰ μάτια, ποὺ τοὺς δείχνει τί πρέπει καὶ τί ἔπρεπε νὰ ζητήσουν, ποὺ τοὺς ἀνάβει μέσα τους τὴν ἀλήθεια γιὰ τὰ πραματικά τους συφέροντα.

Ἡ «Μεταρρύθμιση» χτυπῶντας τὴ δημοτική, πάει πλάϊ μὲ τοὺς δασκάλους, μὲ τοὺς καθαρευουσιάνους, μὲ τοὺς ἀριστοκράτες, καὶ δείχνει ἔτσι γιὰ ὅσους καταλαβαίνουν πόσο σπουδαῖο σοσιαλιστικὸ φύλλο εἶναι.

*

ΑΛΗΘΙΝΟ εὐθυμογράφημα εἶναι μιὰ διάλεξη ἑνὸς δικαστῆ τοῦ Βόλου, «περὶ εγκληματικότητος» ποὺ δημοσιεύεται τελευταῖα στὴ δικαστικὴ φυμερίδα «Δικαιοσύνη» (3 τοῦ Μάη 908). Ὁ λειτουργὸς αὐτὸς τῆς «Θέμιδος» φαίνεται πὼς παραστράτησε, κι ἀπὸ ποιητὴς μιστριωτικὸς ποὺ εἶτανε νὰ γίνει ποιός ξέρει μὲ τί τρόπο κυρίεψε τὸ σκαμνὶ τοῦ κατῆ.

Νὰ κ' ἕνας παράγραφος γιὰ δεῖγμα : «Ἐγκληματικότης ! λέξις ἀνύποιστος, στρηνής, λέξις ἀυύσσουσα τὴν θελκτικωτέραν τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, λέξις ἀποσπῶσα τὰς ἐπωδύνους στοναχὰς ἀπὸ αἱμορροοῦντα στήθη ἀρκούντως καταπεπονημένα, λέξις φρικοποιὸς θυμοδακής, πλήσσουσα θανασίμως, τὴν θυμήρη θυμηδῆ, ροδοβαφῆ, καὶ ἐρωτοτόκον τῆς Ἑλλάδος χώραν, ἥτις ἐπλαστουργήθη ἵνα καὶ μόνον δημιουργῇ τὸν ἔρωτα, φεῦ! εἰς τοὺς φαιδίμους, εὐανθεῖς καὶ τοὺς θελξίνους κόλπους της....»

Καλὸ καὶ ἅγιο νὰ κατεβαίνει ὁ δικαστὴς ἀπὸ τὴ σοβαρὴ ἕδρα του, μὲ σκοπὸ νὰ διδάξει τὴν κοινωνία, μὰ ὅταν αὐτὸς ὁ σκοτὸς γίνεται μὲ τέτια μέσα καὶ μὲ τέτια γλῶσσα, πέφτει στὸ γελεῖο, καὶ πρέπει τὸ Ὑπουργεῖο νὰ βάλει χέρι γιὰ χάρη τῆς Δικαιοσύνης, ποὺ πεθαίνει ἀρκετὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἀπὸ τοὺς διάφορους ἐκμεταλλευτές της, ὥστε νὰ περισσεύουν οἱ πρωτοτυπίες τοῦ κ. δικαστῆ τοῦ Βόλου.

*

ΣΤΟ τελευταῖο φύλλο τοῦ «Ἐργάτη» δημοσιεύτηκε ἕνα δυνατὸ ἄρθρο τοῦ συνεργάτη μας Πέτρου Βασιλικοῦ : «Ἀστικὴ καὶ σοσιαλιστικὴ ἰδεολογία».

Μέσα στὰ τόσα σημαντικὰ ποὺ λέει γιὰ τὸν ἀγώνα τῆς ἐργατικῆς τάξης, ξετάζει μὲ τὰ λίγα αὐτά, μὰ οὐσιαστικὰ λόγια, καὶ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα ἀπὸ τὴ σοσιαλιστικὴ ἄποψη, ἀπαντῶντας στὴν ἰδεολογία «τῶν κυρίαρχων ἀστῶν».

«Θέλει ὁ λαὸς τὴ γλώσσα του γιὰ μόρφωση κι' ἀνύψωμά τους ; Ἀμέσως σεῖς τὸ ἐπιχείρημα : Ἡ ζωντανὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ βλάβει τὴν ἐθνικὴ ἑνότητα. Γι' αὐτὸ ὅσοι τὴ μεταχειρίζονται, **προδότες** ! Μὰ αὐτοὶ οἱ προδότες σᾶς τὰ ποδείξαν μὲ μαρτυρίες ἀκαταμάχητες πὼς ἴσα ἴσα ἡ δική σας ψεύτικη γλώσσα βλάβει σ' αὐτό, γιατὶ κανένας ἀπ' τοὺς σκλάβους ἀδερφοὺς δὲν τὴν καταλαβαίνει. Μὰ ἀπὸ λογικὴ ἐσεῖς δὲ νιώθετε γιατὶ σκοπός σας πραγματικὸς δὲν εἶναι τὸ λευτέρωμα τῶν σκλάβων, μὰ τὸ στραβωμα τοῦ ἔθνους ὅλου μὲ τὴ νεκρὴ γλώσσα, χάρη τῶν λίγων, τῶν ἐκμεταλλευτῶν».

Αὐτὰ ἂς τ' ἀκούσει κ' ἡ «Μεταρρύθμιση» καὶ κάθε ἄλλος ποὺ θέλει νὰ χωρίσει τὸ λαό μας ἀπὸ τὴ γλώσσα του, μὲ τὴν ψεύτικη δικαιολογία, πὼς τὸν ὑπερετεῖ τάχα καὶ τονὲ μορφώνει.

ΟΙ ΑΡΑΧΝΕΣ

Οἱ ἀράχνες περιπλέξανε τὸ σπίτι μας τρογύρα
Κι ἀργά, βουβά, ὑφαίνουνε ἱστοὺς στὴν κάθε θύρα,
Μάταια μὲ κόπους σπίτι μας καθεμερνὰ τὶς βγαίνουν,
Κεῖνες ὑφαίνουν ἄπαυτα, κ' ὑφαίνουν, ὅλο ὑφαίνουν.....

Πειραιὰς Ἄνοιξη 908.

ΚΩΣΤΑΣ ΔΕΠΑΣΤΑΣ